

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum 16 oktober 2018
Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van het lid Özdil (GroenLinks) inzake de berichten 'Studie Nederlands dreigt te verdwijnen door studententekort' en 'Studie Nederlands is alleen in het buitenland populair'

Onze referentie
1423068

Uw brief van
18 september 2018

Uw referentie
2018Z16225

Bijlagen
1

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van het lid Özdil (GroenLinks) van uw Kamer inzake de berichten 'Studie Nederlands dreigt te verdwijnen door studententekort' en 'Studie Nederlands is alleen in het buitenland populair'. De vragen werden mij toegezonden bij uw boven aangehaalde brief met kenmerk 2018Z16225

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

Vragen van het lid Özdil (GroenLinks) aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de berichten 'Studie Nederlands dreigt te verdwijnen door studententekort' en 'Studie Nederlands is alleen in het buitenland populair' (ingezonden 18 september 2018)

Onze referentie
1423068

1

Heeft u kennisgenomen van de berichten 'Studie Nederlands dreigt te verdwijnen door studententekort' 1) en 'Studie Nederlands is alleen in het buitenland populair'? 2)

Ja

2

Hoe verklaart u dat de afgelopen tien jaar het aantal inschrijvingen voor de opleiding Nederlands met bijna 60 procent is gedaald?

Een exacte verklaring hebben we niet. Wel is de sector Geesteswetenschappen niet meer dezelfde als 20 jaar geleden. Vanuit studenten zien we een veranderende en verschuivende deelname aan opleidingen, in lijn met maatschappelijke ontwikkelingen. Bij studenten is veel interesse voor vernieuwde opleidingen die breder zijn ingestoken. Ook is sprake van een meer interdisciplinaire aanpak.

Hierbij wil ik graag aangeven dat er verschil zit in de opleidingen Nederlands aan hogescholen en universiteiten. In het hbo gaat het altijd om opleidingen tot leraar Nederlands. De instroomcijfers aan de lerarenopleidingen Nederlands in het hbo, laten tot en met het vorige studiejaar geen heel sterke daling zien in de afgelopen jaren en voor de eerstegraads lerarenopleiding Nederlands zelfs een lichte stijging in de afgelopen drie jaar. Enige nuancering vind ik hierom terecht. Daarnaast vind ik het belangrijk dat studenten de vrijheid hebben om hun eigen studiekeuze te maken. De meest recente, nog niet definitieve, aanmeldcijfers van de lerarenopleidingen Nederlands in het hbo laten in vergelijking met exact een jaar terug wel een scherpe daling zien van circa 24%. Ik wil met de betreffende opleidingen nagaan wat de oorzaak kan zijn van de achterblijvende instroom. Het is van belang om in te schatten of het kan gaan om een structurele daling of dat er sprake is van een incidentele daling.

3

Bent u ervan op de hoogte dat het afdelingshoofd 'Taal, Literatuur & Communicatie' van de faculteit der Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit te Amsterdam de noodklok luidt over het teruggelopen aantal studenten en vreest voor het verdwijnen van de studie Nederlands op de faculteit?

Ja

4

Deelt u de mening dat de opleiding Nederlands van groot maatschappelijk belang is en dat het verdwijnen van taalstudies, zoals Nederlands, onwenselijk is?

Ja. De opleiding Nederlands is onmisbaar in het stelsel van universitair onderwijs en onderzoek. De opleiding Nederlands en ook andere taalstudies hebben een belangrijke waarde in zichzelf en daarnaast een grote toegevoegde waarde voor andere disciplines, niet in de laatste plaats voor de opleiding tot bijvoorbeeld leraar in het schoolvak Nederlands. Het is belangrijk dat in voldoende mate taalstudies blijven bestaan.

5

Wat zijn de langetermijneffecten voor het dalende aantal afgestudeerden in Nederlandse letterkunde? Wat voor invloed heeft dit bijvoorbeeld op de vaardigheden van docenten, de onderwijskwaliteit en het aanbod in het voortgezet onderwijs?

Zowel hogescholen als universiteiten bieden opleidingen aan gericht op het leraarschap in het vak Nederlands. Een dalend aantal afgestudeerden in de bachelor- en masteropleidingen Nederlands in het wetenschappelijk onderwijs kan op de lange termijn bijdragen aan een tekort van leraren in dat vak en zal in ieder geval het streven naar meer wo-opgeleide leraren in het voortgezet onderwijs onder druk kunnen zetten.

6

Bent u van plan extra maatregelen te nemen om het dalende aantal inschrijvingen tegen te gaan? Bent u van plan zich in te zetten om het huidige aanbod van Nederlands op hoger onderwijsinstellingen te behouden? Zo ja, welke extra maatregelen zijn dat?

Er lopen in het wo al veel initiatieven om de instroom te vergroten, zoals het actieplan van de faculteiten en het programmabureau Geesteswetenschappen 'Meer goed opgeleide leraren in de schooltalen' en het net opgezette Nationaal Platform voor de Talen. Ik wil de sector de ruimte bieden om middels deze initiatieven zelf in te zetten op het verhogen van de instroom. Daarnaast is er een motie¹ aangenomen, waarbij wordt verzocht het komende sectorplan *Social Sciences and Humanities* voornamelijk te toetsen op voldoende aandacht en ondersteuning in de sector Geesteswetenschappen. Ik heb de kwartiermaker van het sectorplan hierop gewezen en wacht graag zijn uitkomsten af. Zoals vermeld in mijn antwoord op vraag 2, zal ik specifiek met de lerarenopleidingen Nederlands in het hbo, nagaan wat de oorzaak kan zijn van de achterblijvende instroom, volgens de voorlopige aanmeldcijfers.

Op dit moment wordt er de laatste hand gelegd aan de analyse op het bestaande opleidingsaanbod door de VH en de VSNU. Ik zal in gesprek met hen hier ook speciale aandacht voor hebben.

7

Is het huidige bekostigingssysteem de oorzaak van de ontwikkeling dat universiteiten zich gedwongen voelen de studie Nederlands te schrappen vanwege 'te weinig aanmeldingen'?

Nee. Via de bekostigingssystematiek van de rijksbijdrage ontvangen instellingen voor het onderwijs bekostiging op basis van het aantal bekostigde inschrijvingen en graden. Daarnaast wordt een deel van de rijksbijdrage voor onderwijs uitgekeerd als vaste voet. Er is dus een mix van vaste en variabele bekostiging. Instellingen krijgen de rijksbijdrage rechtstreeks uitgekeerd in de vorm van een lumpsum. De bijbehorende bestedingsvrijheid geeft universiteiten de ruimte en autonomie om te beslissen op welke wijze ze het geld verdelen over faculteiten, opleidingen en afdelingen en waar ze accenten leggen. Zo kunnen universiteiten er bijvoorbeeld voor kiezen om bij kleinschalige opleidingen een relatief hoger vast budget te verstrekken aan de betreffende faculteit.

¹ Motie Bruins, over voldoende aandacht en ondersteuning in de Geesteswetenschappen, kenmerk 29338, nr. 166

- 1) Het Parool, 14 september, 2018, <https://www.parool.nl/amsterdam/studie-nederlands-dreigt-te-verdwijnen-door-studententekort~a4604465/>
- 2) De Volkskrant, 16 september, 2018, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/studie-nederlands-is-alleen-in-het-buitenland-populair~be56c577/>

Onze referentie
1423068

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Van der Molen (CDA), ingezonden 18 september 2018 (vraagnummer 2018Z16222)